

Ingvard Kristensen fortæller om en dramatisk aften i februar 1945, hvor Gestapo kom til "Hedegaard"

Ingvard Kristensen boede på gården "Hedegaard" lige syd for Kibæk by, og han var sognerådsformand i Assing sogn.

Ingvard var enkemand og havde 4 sønner, Anton, Sigvald, Johannes og Aksel samt 2 ældre stedbørn Maria og Kresten.

Anton, Sigvald og Johannes var aktive i modstandsbevægelsen i Assing, hvor nedkastninger fra engelske flyvere skulle modtages.

Ingvard Kristensens fortælling på jysk er nedskrevet efter lydbånd af Peder Bjerregaard, Kibæk Lokalhistoriske Arkiv. Lydbåndet kan høres på arkivet.

Ingvard Kristensens fortælling.

Vi havde den aften haft generalforsamling i Eksportslagteriet nede på Kibæk Missionshotel. Vi var nogle stykker, der fulgtes hen ad gaden, og så spurgte dyrlæge Hagelskjær, om vi ikke ville med hjem og have en kop kaffe. Alle de andre sagde ja, men jeg havde ligesom en smule uro i kroppen. Jeg vidste ikke, hvad det var, men jeg ville hellere hjem den aften. Det var en februar aften, vejret var ualmindelig godt, det var tøvejr, tørt føre og fuldmåne, næsten lige så lyst som om dagen. Modsat andre aftener var der ingen flyver virksomhed af betydning. Da jeg kom op til Hedegaard og drejede ned, kunne jeg se at der var kun lys i et af værelserne, det var Johannes'. Jeg vidste ikke, om han skulle i byen eller lige var kommet hjem. Inde i stuen kiggede jeg hen på skrivebordet. Der lå skattelisten over kommuneskatten for Assing. Den var lavet færdig den dag, så jeg regnede med, at han lige var blevet færdig med den. Jeg sad og bladrede i skattelisten, der var lavet et fint arbejde, det så godt ud. Jeg stemte den af, det er nemt gjort, gange indtægten med skatteprocenten eller ligningsprocenten, som det hedder.

Jeg sad nogle få minutter, så kunne jeg ikke forstå, at der blev røre ude i gården.

Jeg kunne høre, at der gik nogle til fordøren og nogle om til bagdøren. Der gik et øjeblik, så blev døren lukket op. Først trådte en tysker ind, og bagefter kom der en mere, de var fuldt bevæbnede, håndgranater i de lange støvler, pistoler i bæltet og maskinpistol. Jeg var straks klar over, at det gjaldt om at være så rolig som mulig, og det syntes jeg også, jeg havde held til. De kom med et stykke papir, de havde en dansk tolk med, og på papiret stod, at de skulle have, jeg kan ikke huske det ordret, at det var Sigvald og Johannes, de var ude efter. Det varede ikke længe, så hørte vi dem, der var gået til bagdøren gå op ad

loftstrappen, og jeg kan huske at de andre også gik derop. Jeg kom med derop, om jeg var beordret til det eller bare gik med, husker jeg ikke. De to der gik ind ad bagdøren var kommet ind i Johannes kammer, og de så ham straks, de spurgte om det var Johannes Kristensen, og det var det jo. De rodede rundt i kornet og ledte oppe i kammeret, om der var skjult våben eller illegale skrifter, men de fandt ingen af delene. Det varede ikke længe, de forlangte så, han skulle følge med. De holdt ham i køkkenet og førte mig ind i stuen. Og da tror jeg nok, han fik de første klø, men jeg kunne intet høre. De gjorde ham begribeligt, tolken snakkede godt dansk, at han skulle med til Herning.

Lige inden han skulle af sted, sagde jeg, det er da skidt Johannes, du har ikke dine skistøvler på, han havde sådan nogle små lette sko på, men da jeg sagde det om skistøvlerne, stod jeg så tæt ved ham, at jeg kunne mærke hans albuer mod mig, og blev klar over, at jeg ikke skulle snakke mere om skistøvler. Dagen efter nede i kælderens fik jeg forklaringen, de var så tilsmudsede, som om han var gået gennem mose og udyrket terræn.

Inden han skulle afsted, fik jeg lov til at sige farvel til ham. Og I ved, hvordan han kan smile, jeg har aldrig set sådan et smil, som han kom med den aften. Så kørte de til Herning med ham, 2 i bilen sammen med Johannes og chaufføren. De to andre blev og ventede på, at Sigvald kom, og de sad parat til at skyde ham ned, hvis han forsøgte på noget. Vi sad fra klokken 9:30 aften til jeg tror i mellem klokken 12 og 1 (midnat), inden de endelig gav op.

Mens vi sad der, holdt de på og sagde, Sigvald skulle stille i Herning om morgenen dagen efter, og at jeg skulle komme om lørdagen. Jeg skulle komme om lørdagen, fordi der var en hel del, som havde søgt om tilladelse til at beholde deres jagtgevær. De holdt på, jeg kunne komme og få tilladelserne med hjem til alle, fordi jeg var sognerådsformand, men det var jo bluff, så havde de mulighed for at anholde mig med det samme, hvis de ville.

Så snart de var ude af huset, var jeg klar over, at jeg skulle afsted, for om jeg kunne redde Sigvald, om jeg kunne nå at komme ned i byen før dem. Det lyder godt nok mærkeligt, når de er i bil, og jeg er gående. Jeg var kun lige kommet uden for døren, da jeg kom i tanker om, at jeg skulle have et ærinde at gå med. Jeg gik ind og tog nogle breve, som var frankeret, i hånden. Så gik det rask op ad vejen. Jeg kom kun til det første hus i stationsbyen, så holdt tyskerne der og var ved at visitere en. De holdt også mig an med det samme. Hvad jeg skulle ned i byen efter. Det er kommunens post, jeg har lovet, at den skulle komme ned i aften, har I lyst, og I tror det er illegale skrifter kan I åbne det, hvis I vil, det ville de ikke, og jeg fik lov til at gå.

Da jeg kom ned i byen og næsten var henne ved postkassen på stationen, så jeg at tyskerne kørte nordpå ud af byen. Jeg smed brevene i postkassen, og så gik jeg ned til smed Hansen (Brogade 7), der regnede jeg med, at der var samlet en

del af gruppen. Det var en modtagegruppe, de var i. Det var våben de skulle tage imod, som de allierede kastede ned over Assing Kommune.

Det viste sig godt nok, at der var en del af dem forsamlet ved smed Hansen. Jeg fortalte dem, hvad der var sket og holdt på, der var ingen som måtte sove hjemme den nat. Jeg spurgte efter Sigvald og fik at vide, at han var gået hjem for nogle få minutter siden. Vi må have passeret jernbaneoverskæringen næsten samtidig, han må være drejet af og gået bagom og ikke op ad landevejen. Da jeg kom hjem, var han kommet, og derhjemme havde de gjort, som jeg havde sagt, han måtte ikke være hjemme, han skulle gå hen i marken.

Så snart jeg kom hjem, ville jeg gå hen og finde ham. Vi havde et par unge karle, Svend Jacobsen og Otto Larsen, de var også kommet hjem, men de var så bange. Jeg sagde, det skulle de ikke være, det var ikke dem, de var ude efter, men at de skulle holde øje med, om der kom nogle biler, for så skulle jeg ned og underrette med det samme. Da vi havde aftalt det, listede jeg ud gennem haven og hen ad markvejen langs granhegnet, fordi der var meget lyst den aften.

Jeg fandt Sigvald næsten med det samme. Jeg sagde så til ham, at han skulle stille ved tyskerne i morgen tirsdag formiddag, men vi blev hurtigt enige om, at det skulle der ikke være noget af, han skulle væk, og det skulle være samme aften.

Han måtte ikke engang komme hjem, han skulle gå til sin broder Kresten Hedegård, jeg vidste, han havde en nogenlunde cykel, den kunne han sikkert få, han skulle få noget at spise, og om 2 timer skulle han være ca. 1 km hjemmefra nær Peter Pedersens ejendom.

Da jeg kom hjem, skrev jeg et falsk legitimationskort til ham. Han kom til at hedde Marinus Svendsen, født den og den dato, tallene passede, senere kunne han selv skrive en falsk dåbsattest. Han kørte jo på en anden mands kort.

Maria fik fat i noget af hans tøj, og vi fik en kuffert pakket. Jeg havde en gammel cykel. Jeg havde godt nok et dårligt ben på det tidspunkt, men det gjorde mig ikke noget at cykle.

Da det var ved tiden, cyklede jeg til mødestedet, han havde også fået cyklen, og så kørte vi.

Jeg holdt på, vi skulle cykle over Arnborg mod Herning for ikke at møde tyskerne.

Da vi kom i nærheden af Christian Andersen, gik vi lige til døren for at fortælle hvor jeg var, så han vidste, hvem der havde taget mig, hvis jeg ikke kom hjem. Vi cyklede over Arnborg. Kæden hoppede af en af cyklerne, men der var så lyst,

at vi sagtens kunne se at sætte den på igen. Vi kørte videre, jeg foran og han lidt bagefter, hvis vi blev stoppet, ville de først tage mig, og så kunne han slippe væk.

Jeg var med indtil 1,5 km øst for Rind Kirke ved Tavlund, der går en vej fra op til noget, der hedder Gunderup og Fastrup. Vi aftalte, at han selv skulle tage til Lars Vestergaard. Vi traf ikke yderligere aftaler om, hvad han skulle gøre derfra, men lade tilfældighederne råde.

Vi var ikke særlig store karle den aften, det sidste vi gjorde var at bøje vores knæ ved nogle forkrøblede fyrrebuske, for at bede om at vi måtte blive forskånet og slippe nogenlunde fra det her.

Det viste sig siden at være en god beslutning, Sigvald og jeg havde taget om at lade tilfældighederne råde. Tingene gik godt for ham. Han cyklede som aftalt til Lars Vestergaard og kom der ved 4-tiden om morgenen. Han blev godt modtaget, men det var alligevel med frygt de tog ham i huset, fordi de vidste, at det kunne blive en meget dyr fornøjelse at huse en mand, der var eftersøgt af Gestapo.

Lars Vestergaard tog op og snakkede med sognepræsten i Gjellerup, pastor Buus. De blev enige om, at det var bedst han kom derop og blev der et par dage.

I de to dage sad han på et loftsværelse, for det kunne ikke gå, at nogen som helst opdagede, at han var der. Medens han var der, kom han i forbindelse med Anton, som var på Hammerum Landbrugsskole, som ligger blot et par kilometer fra Gjellerup præstegård. Anton gik til forstander Møller og sagde det, som det var, at hans bror var blevet taget af Gestapo, og en anden var eftersøgt. Møller sagde, det går ikke, du bliver på landbrugsskolen, for kommer de her, kan jeg ikke redde dig, så det bedste råd er at forsvinde snarest muligt. Og om natten efter forsvandt han op til Gjellerup præstegård.

Så havde pastor Buus aftalt med sin bror, som boede oppe imellem Aalborg og Nibe, at de skulle cykle derop den 1. marts. Det gjorde de og fik et godt ophold. Sigvald var der til krigen havde ende. Anton var der til den 1. april, så tog han en plads ved Skive.

Da Sigvald og jeg havde taget afsked ved Tavlund, skulle jeg hjemad. Jeg ville ikke cykle over Arnborg, der var en mil længere, men jeg vovede den normale vej over Studsgård og så Herningvejen hjem.

Da jeg kom hjem var klokken 5:30, og de var begyndt at malke, så jeg tog lige så stille og kravlede ind i seng. Men søvn blev det ikke noget af.

Det varede heller ikke længe, før der kom nogle og ville udtrykke deres deltagelse, men livet skulle jo gå videre, så vi måtte forsøge at få det til at gå derhjemme.

Sigvald var forkarl derhjemme, men dagen efter Johannes og Sigvald var væk, kom kontrolassistenten, om jeg ikke jeg manglede en til at hjælpe til. Han ville komme 4 timer hver eftermiddag, og han ville bestille noget i den tid. Det viste sig også, at han gjorde det. Men i den uge der fulgte, var vi ikke så lidt nervøse, og på anden dagen kom Gestapo igen og lavede razzia og var rundt i husene, også stuehuset. Jeg var ved at malke, men måtte med dem ind, fordi de holdt på, at man havde set Sigvald i huset, der var han ikke, så det var en and, men vi var fortsat meget nervøse, for vi vidste aldrig, hvornår de kom igen.

Jeg tror nok det var den 29., der kom næstformanden i sognerådet. Han holdt på, der var blevet ringet fra Herning til en købmand i Kibæk, at de skulle se at få mig væk, for den bil der skulle afhente mig var startet. Jeg sagde nej, men han blev ved, og enden på det blev, jeg tog mit tøj på, og så gik jeg vesten ud af gården, der var jeg mere sikker på ikke at træffe Gestapo, og så gik jeg ud til Olling vogterhus, der boede en mand der hed Hans Kjær. Der stod en ret god cykel uden for døren, jeg tænkte den har jeg vist mere brug for end han har, så den napsede jeg. Så cyklede jeg videre, men jeg var meget i tvivl om, hvor jeg skulle tage hen, for de fleste var jo nervøse, og det var ikke uden grund. Jeg cyklede op i nærheden af kirken, der boede en mand der hed Christian Nielsen, der kørte jeg ind til ham og spurgte, om jeg måtte ligge ude i hans lade i nogen tid, for Gestapo var vist ude efter mig.

Han var meget resolut og sagde, det skal du ikke gøre, for kommer Gestapo, finder de dig, enten du er i laden eller andet sted her på gården og så kommer jeg halvvejs i fedtefadet også. Du skal gå ind i stuen og optræde, som om du er her i et ærinde. Når vi har snakket nogle minutter, så tager jeg ned til Kibæk og undersøger, om det passer med den Gestapo bil. Det gjorde han og kom tilbage med den besked, at det passede godt nok, den havde været derude, men den havde ikke været på Hedegaard. Vi blev alligevel enige om, at jeg skulle blive der om natten, og så skulle jeg tage derfra om morgenen tidligt. Han havde en søn og datter hjemme, det var lige så godt, at de ikke fik noget at vide. Jeg skulle tage afsted om morgenen, inden de kom op.

Om aftenen blev jeg ikke ved Christian Nielsen. Jeg tog hen i præstegården og snakkede lidt med sognepræsten og kom tilbage efter klokken 10, da de var gået i seng. Jeg sov i gæsteværelset til om morgenen. Jeg havde besluttet, at jeg ikke ville væk fra Hedegaard, ligegyldig hvordan det gik.

Så cyklede jeg hjem om morgenen. Jeg kunne godt høre, der var nogen inde i stuen, jeg syntes nok, jeg kendte stemmen. Det var Maria, hun havde fået sygeplejersken frøken Madsen til at komme ned at være hos sig.

Jeg gik op og gav mig til at ordne nogle sognerådspapirer, for man er bedst tilpas, når man har lidt arbejde. Så vidste jeg, det var kommet ud, at jeg var gået under jorden, som de kaldte det. For at gøre det til løgn, tog jeg min cykel ved 8 tiden, og kørte et par ture ned igennem byen uden at tale med folk, men jeg vidste, at det skulle snart rygtes, når man havde set mig.

Det jeg var mest betænkelig ved, det var den tilsigelse jeg havde, om at jeg skulle møde hos Gestapo i Herning om lørdagen. Jeg ville ikke derind, for jeg havde hørt så meget om Gestapo, og jeg må indrømme, at jeg var bange. Jeg snakkede med Pastor Maarbjerg og Christian Andersen i Moesgård, de holdt på, du er nødt til at tage derind, for ellers kan du ikke være hjemme, for så afhenter de dig snart, og pastor Maarbjerg tilbød at tage med som tolk, det var jeg meget glad for. Vi besluttede at tage derind, og så tog han med.

Jeg tror ved 10-tiden om lørdagen tog vi ind på Missionshotellet i Herning. Det var Gestapos hovedkvarter. Pastor Maarbjerg og jeg blev vist ovenpå, hvor Gestapochefen havde sit kontor. Maarbjerg præsenterede sig og sagde, han var med som tolk. Det ville Gestapo chefen slet ikke høre noget om, heraus, han skulle ud. Jeg kunne se på pastor Maarbjerg, at han troede, nu var spillet tabt, men jeg fik mig strammet så meget sammen, at jeg sagde, om han kunne vente nede i vestibulen, for det var aftalt, vi skulle spise middag sammen.

Da han var gået, spurgte Gestapo via tolken, hvor Sigvald var blevet af. Det vidste jeg ikke, sagde jeg. Vi var enige om den 26., da I var ude hos os, at han skulle melde sig dagen efter den 27. februar, men da jeg kom op om morgenen, da var han væk, og jeg vidste ikke, hvor han var taget hen. I det hele taget, så forhørte de ikke ret meget. Jeg spurgte om de beviser for, at at folk måtte have jagtgeværer, om jeg kunne få dem med hjem, det kendte de ikke noget til, det var kun bluf, det var kun et påskud, for at jeg skulle komme derind, så kunne de jo beholde mig, hvis de ville. Jeg var ikke udsat for pres eller nogen ting, og jeg fik lov til at gå.

Da jeg kom ned i vestibulen, traf jeg pastor Maarbjerg, og han lavede noget op, da han opdagede, at jeg alligevel var sluppet fri.

Så sagde jeg til ham, værsgo pastor Maarbjerg, nu går vi ned på Højskolehjemmet, og så vil jeg give middagsmad.

På vej derned gik jeg ind i Folkebanken, som jeg på det tidspunkt var i bestyrelsen for, og jeg var godt kendt derinde. Jeg sagde, jeg skal have en samtale til Kibæk, jeg skal have ringet hjem. Det kunne jeg jo da godt få, og kom ind på direktørens kontor og fik telefonen stillet ind. Jeg ringede hjem, og sagde, jeg var i bedste velgående, men det første Maria sagde, det er endda godt, at du ringer. Dr. Oram har ringet 2 - 3 gange for at høre "om hun havde hørt fra mig". Jeg havde nemlig sagt til Oram, at hvis de tog mig, så skulle han

se at komme af vejen, for det var ikke sikkert, jeg kunne stå for noget pres. Nå, så var det i orden, Maria skulle ringe til doktor Oram og sige, at der var fred og ingen fare.

Da vi kom ned til Højskolehjemmet, lige udenfor, traf vi min svoger Lars Vestergaard, det var ham Sigvald var cyklet over til, og han ville straks til at fortælle, hvordan det var gået. Han gik med os ind i stuen, hvor vi skulle sidde og spise, men jeg sagde, du skal forsvinde lige med det samme, for jeg skal nok være under opsyn af Gestapo. Jeg sagde til Lars Vestergaard, i eftermiddag der skal vi til generalforsamling i banken, i salen ovenover, der havde vi adgangskort, og der kunne vi snakke uforstyrret.

Lars Vestergaard gik, og fem minutter efter stod Gestapo i døren, de ville se, hvem jeg var i selskab med, men det var jo, som det var aftalt pastor Maarbjerg.

Om eftermiddagen fik Lars Vestergaard mig fortalt, hvad han vidste om, hvordan det var gået. Han vidste, at både Sigvald og Anton var kommet afsted op til Sønderholm oppe ved Nibe. Der var de ved pastor Buus' bror, han havde en ikke så lille gård, og de kom straks i arbejde som tjenestekarle.

Da vi så havde holdt søndag, og det hele var ved at gå så nogenlunde, også uden for, kom jeg til at tænke på, det har jeg tænkt på tit, hvem der havde angivet Johannes og Sigvald.

Den aften da jeg cyklede hjem over fra Tavlund, da lovede jeg mig selv, at hvis jeg kunne, så ville jeg have det opklaret, hvem det var, for at de så siden kunne få deres fortjente straf.

Jeg tænkte på, hvem det kunne være. Folk i Kibæk holdt på det kunne være 3 slagsbrødre i Kibæk, brødrene Hansen, men jeg kom til det resultat at det var en brunkulsarbejder, som jeg ville prøve, om jeg kunne undersøge først. Han var kommet et par gange og havde fået sine rationeringskort, han havde ikke noget fast ophold, men det var almindelig kutyme, at vi kunne godt give dem rationeringskort, når vi havde dem i folkeregisteret. Jeg vidste, at den brunkulsarbejder var i Sønder Omme og havde midlertidigt ophold hos en mand, som hed Linus Madsen. Jeg vidste også han var en eventyrer, han havde vistnok været med i vinterkrigen i Finland. Iblandt brunkulsarbejderne gik hen under navnet "den norske løjtnant", for han har også været i Norge i nogle år.

Jeg tog op til pastor Maarbjerg, om han ville hjælpe mig med at få det opklaret, hvem der havde angivet Sigvald og Johannes. Det ville han. Jeg sagde, vil du cykle til Sdr Omme og undersøge denne brunkulsarbejders forhold, og også undersøge om ham han bor ved er nazist. Det ville han prøve, men han ville gerne have fuldmagt til at gå frem, som han ville, det var da givet.

Det endte så med, at et par dage efter cyklede han til Sønder Omme, og tog ind til sognepræsten. Og det viste sig faktisk, at selv om det blot var gætværk fra min side, var det en fuldtræffer. For få dage siden havde manden været ved præsten i Sønder Omme, og kort efter fulgte Gestapo i hans fodspor, og anholdt præstens søn. Han var ikke ret gammel, han var faktisk et skolesøgende barn, så ham fik præsten snakket fri igen, mod at han skulle holde ham under kontrol.

Så syntes jeg, nu havde jeg en lille smule at gå efter. Det viste sig også, at den mand han var ved, der var han kun kommet ind under venskabelig forhold. Manden var så vidt vi kunne få oplyst en god dansker, så ham fik vi aldrig blandet ind i det.

Jeg kom i tanker om, at den sidste gang brunkulsarbejderen (H...) havde været hos mig og få rationeringskort, havde han fortalt en historie, om ham og en overbetjent P.... i Horsens. De havde siddet sammen i Frøslevlejren i en kort periode, men der var de flygtet fra, de var hoppet af en lastbil under en fangetransport. Jeg regnede med, at det var løgn, da han fortalte det. Det skulle jeg jo nu have konstateret på en eller anden måde. Det varede ikke længe før jeg fandt ud af det. Jeg kom i tanker om, at jeg havde en søstersøn i Horsens, Holger Nicolaisen. Jeg skrev til ham omgående, om han ville fortælle mig lidt om overbetjent P.'s forhold, om han havde været taget af tyskerne og indsat i Frøslev. Og om han var nazist eller en god dansk mand. Holger svarede omgående, at overbetjent P... aldrig havde været indsat i Frøslev og tilføjede, at han gik for at være udpræget nazist. Så havde jeg lidt mere at gå efter. Men for at komme videre med det, skulle jeg have det bekræftet. Det grundede jeg over i nogle dage, hvordan jeg skulle få det bekræftet. Resultatet blev, at jeg faktisk skulle have det bekræftet ved Gestapo i Herning.

Dengang de var ude hos mig den 26. februar for at arrestere Sigvald og Johannes, da havde de en chauffør med. Da de var inde i stuen, holdt jeg på, at jeg var nødt til at gå i stalden. Det blev chaufføren, der fulgte med med hans revolver. Jeg regnede med, om jeg kunne være sluppet fra gården og komme ned i byen, men det lod sig ikke gøre. Derude i kostalden snakkede jeg nogle få ord med chaufføren, og jeg kunne hurtigt regne ud, at han var rent ud sagt en undermåler.

Jeg vidste at Gestapo boede på Missionshotellet, men spiste på Højskolehjemmet. Jeg udtænkte, at jeg ville ofre en dag på at forsøge, om jeg kunne komme i forbindelse med den chauffør.

Jeg regnede med, at når jeg tog til Herning og stillede mig ved Højskolehjemmet mellem klokken 11:30 og 12, kunne det ske, jeg havde held med at komme til at snakke med chaufføren.

Det viste sig, at det gik planmæssigt, jeg havde ikke stået der mere end et kvarter, så kunne jeg se Gestapo kom op ad gaden, og chaufføren var med, han kom lidt bagefter de andre.

Da de gik ind på Højskolehjemmet, stod jeg ude på gaden, så det foregik for åbent tæppe. Først gik Gestapo ind og bagefter tolken, og sidst chaufføren. Da chaufføren gik ind, var jeg så tæt på, at han ikke kunne undgå at se mig. Jeg slog blikket op, og han gengældte med det samme, og kom hen og ville give hånd.

Og han sagde med det samme, om han ikke skulle tage en hilsen med til Frøslev.

Jeg syntes det var bedst han blev indblandet så lidt som muligt, jeg ville ikke sende hilsner med ham, da han havde været med til at anholde min søn og køre ham til Herning. Jeg lod ham vide og at han havde andel i det, og at det var hans skyld, at min søn var blevet anholdt. Men her til svarede han og sagde, det med hvem der er skyld i det, det kunne han sige med få ord, det var den norske løjtnant.

Det var en brunkulsarbejder, som i sin tid havde været i Kibæk, han havde også været tilmeldt folkeregisteret i Assing, og han var et par gange kommet og fået sit ernæringskort. Navnet det var H... Han var født i Sønderjylland i nærheden af Haderslev, og der fandt jeg frem til at hans papirer havde været. Jeg prøvede at få yderligere oplysninger om ham, men det kunne jeg ikke.

Jeg havde været heldig uden at risikere noget, så havde jeg fået det at vide, som jeg ville. Det var at H... havde været med til at angive Johannes, og jeg ville gøre alt for at få flere oplysninger om ham, og få det danske politi til at tage ham, når fredsslutningen kom.

De oplysninger jeg havde, lod jeg gå videre til Herning, der var en kriminalbetjent Bækgaard, han var også under jorden, og der under krigen arbejdede han delvis for modstandsbevægelsen, for at få oplysninger om de danskere, som havde været i tyskernes sold, og hvad de havde lavet, og han fik alle de her oplysninger om H..., som jeg havde.

Og nu skulle politiet foretage det videre i sagen. Jeg bekymrede mig ikke mere om H.... Jeg gik blot og ventede på, at politiet arresterede ham, for nu var fredsslutningen kommet, og jeg regnede med de hurtigt ville fange ham. Men det var ligesom, der ikke skete noget, der gik både uger og nogle få måneder, inden de fangede ham. Til sidst syntes jeg, at det vist var nødvendigt, at jeg kom til at pirre lidt op i det igen. Og igen fik jeg en mand til hjælp, det var Jens Hede i Paarup. Jeg fik ham til at tage til Sønder Omme, til Linus Madsen, og der skulle han samle alle de oplysninger om H..., som han kunne liste ud af ham

uden at oplyse, hvor de skulle hen, men når han havde fået dem, skulle han aflevere dem til mig.

Det var igen en fuldtræffer, et enestående held. Det viste sig at manden havde været i forbindelse med H.... Han havde fået brev fra ham og H... havde skrevet, nu da krigen jo havde ende, var der ikke mere ved at være i Danmark længere, så snart han kunne så ville han ud af landet, han ville til Norge. Og adressen, hvor han ville hen, den havde Linus Madsen, og det lyder mærkeligt men Jens Hede fik det brev med hjem og viste mig, og jeg skrev adressen af. Jens Hede fik brevet igen, og skulle sende det tilbage.

Jeg var ved at være godt tilpas, nu skulle politiet have adressen i Norge, de skulle have afskriften af brevet.

Men inden ville jeg lige tage mine 3 dages ferie i Ry, som jeg plejede. Det fik jeg arrangeret. De kunne godt have mig hos min svoger, Peter Jensen. Og det varede ikke ret mange dage, så tog jeg med toget til Ry.

Da vi passerede Silkeborg, købte jeg en ny Jyllands-Posten. Jeg ville lige se se, hvad der stod i den.

Jeg blev forundret, men jeg blev også glad, da jeg så det. Det var om en dansker, der havde arbejdet i tyskernes sold. Han hed H..., det fulde navn var der. Han var kommet i engelsk uniform og sad på en engelsk tank, men der arresterede de ham. Og jeg kunne nu drage glad på ferie, for nu vidste jeg, at ham der havde angivet Johannes og Sigvald var fanget, nu var det politiets sag med det materiale, som de kunne underbygge sagen med.

Da Johannes den 26. februar 1945 blev arresteret af Gestapo, blev han samme aften kørt til Herning og indsat, så vidt jeg har fået oplyst, i en telefonboks, der var ingen varme og det var jo i februar måned, selvom det var mild vinter, er det koldt at sidde i et værelse uden overtøj og uden varme.

Han kom i forhør adskillige gange i den tid han var i Herning. Og det de sagde, de ville have ud af ham, det var hvem der var byleder i Herning, det var en læge Hagedorn, som på det tidspunkt var praktiserende og bosiddende i Herning. Det vidste Johannes, det måtte han jo aldrig have fået at vide. De stillede ham af og til op mod en mur, og sagde han kunne lige så godt sige det, ellers blev han skudt.

Det blev han stillet over for, da han var i Herning og da han senere kom til Aarhus.

Han var i Herning i cirka otte dage, og var derefter 14 dage i Vestre Fængsel i Aarhus.

Vi var hele tiden meget bekymrede for, hvordan det skulle gå ham, om vi i det hele taget nogensinde fik ham at se igen.

Da han havde været i Aarhus en 14 dage, kom der et brev fra ham. I kan tro vi var glade, og det brev, det blev studeret meget grundigt. Jeg kan huske, jeg viste pastor Maarbjerg det, og han læste det så grundigt, også med hvordan det var skrevet, for det var almindeligt at tyskerne udsatte folk for tortur og brækkede tit fingrene på dem, men så vidt vi kunne se, så var han nogenlunde i vigør.

Han skrev, at han holdt på, vi skulle se at komme om ved det, så skulle han nok prøve, om han kunne klare sig.

Så kom han til Frøslev. Og de kom med tog derned. Det var en såkaldt himmelfartskommando, dvs. fangerne kom i den forreste vogn. Hvis toget så blev afsporet, var fangerne de mest udsatte. Der skete ingenting og han kom til Frøslev.

Siden fik vi et brev fra ham en gang om måneden. og der var en dag han må have troet, vi var i nød derhjemme, for han sendte mig fem kroner. Jeg tænkte først, hvad skal det her betyde, men jeg fandt hurtigt ud af, at de kunne få lov at sende penge, og det var hans måde at sige på, at han var i bedste velgående, og det skrev han for øvrigt også på talonen, som modtageren fik.

En enkelt gang fik jeg et brev, som var smuglet ud. Det var, henad da krigen, var ved at være slut. Jeg ved også Aksel fik brev, der var smuglet ud. Jeg kan huske i brevet, som jeg fik, da skrev Johannes, at nu så det ud som om, krigen var ved at have ende, og det forlød, at de skulle til Sverige, men skrev han, i Sverige har vi ikke noget at komme efter, for han var bitter på dem, fordi de havde ladet tyskerne transportere tropper igennem Sverige.

For øvrigt, i et af de breve, der stod en tilsløret bemærkning om, at det var hans opfattelse, at det var H..., der var skyld i tilfangetagelsen af ham. Jeg ved ikke, og kan heller ikke huske hvordan, men han var helt af den opfattelse.

Og jeg kan fortælle, at når de ikke var i forhør, havde de det stort set godt i Frøslev. Forplejningen var dansk, og den var god, Johannes holdt på, at den var cirka lige så god som den vi fik hjemme.

Ved det at han var i Frøslev, traf han enkelte gange på kendte folk. Den første han traf på dernede, det var hans fætter Sigvald fra Børkop, han var blevet taget ovre ved København, men var også sendt til Frøslev. Selv om de var fætre, og havde set hinanden for en 3 - 4 år siden, kunne de næsten ikke kende hinanden, for det var jo den tid, hvor de voksede meget, Johannes var vokset meget, og Sigvald var vokset lidt, men de kom hurtigt på talefod, og havde en del

fornøjelse af hinanden.

For øvrigt var dommerfuldmægtig Thestrup fra Herning, den senere justitsminister, i samme barak, som Johannes, og han var barak formand, og det tror jeg i hvert fald ikke kom Johannes til skade.

Der var en fra Borris som jeg kendte, han havde været sognerådsformand, Cornelius Hansen, han var der også, og til sidst da politiet kom hjem fra Tyskland, da var hans senere svigerfar der også, men på det tidspunkt kendte de jo ikke hinanden. At han blev gift oppe i Vendsyssel på et senere tidspunkt, det er jo en historie, som ikke kommer det her ved.

Tiden gik jo og endelig lød fredsslutningsbudskabet den 4. maj 1945.

Det kan nok være vi lyttede. Jeg troede jo, de ville komme hjem omgående. Den 4. maj det var en fredag, der kom fredsbudskabet omkring klokken 8. Om lørdagen var vi ligefrem i Herning for at se, om han skulle komme med et tog sydfra, men det gjorde han ikke. Jeg blev utålmodig, og det førte til at den 6. maj om søndagen ringede jeg til dommer Thestrup i Herning, om han havde set noget til en, som hed Johannes dernede, han havde været i samme barak, hvor han havde været barakformand.

Jo, sagde han, det havde han rigtig nok. Hvorfor kommer han ikke hjem? Nej sagde han, allerede den 4. maj om aftenen, skulle der et vagthold ud, som skulle holde vagt langs grænsen, og der havde de henstillet til de unge og de ugifte, om de ikke nok ville tage et frivilligt job der. Det skulle ikke vare ret længe, det skulle kun vare til den danske Brigade kom fra Sverige.

Vi havde så igen nogle ventedage, men jeg tror det var den 13. eller 14. maj, da ringede Johannes fra Skjern, han kom med det og det tog, men om jeg ikke godt ville gå ned og tage imod ham, sådan lidt diskret. Han ville helst ikke, der var nogen officiel modtagelse. Det gjorde jeg, og glade var vi, for tilsyneladende havde vi fået ham rask og frisk og sund tilbage.

Men tiden gik, og der skulle være et retsopgør, angående dem som havde forbrudt sig mod loven herhjemme, særlig dem, som havde været med og været skyld i, at danskere blev anholdt af Gestapo. Mange blev pint af Gestapo. Johannes havde fået noget, men tilsyneladende kunne vi ikke se noget på ham. Jeg var så heldig, at jeg var med til retsopgøret med de tre af de fem, der var indblandet i den sag.

Den første, det var chaufføren, ham tog de allerede den 5. maj. Og ikke længe efter blev han stillet for retten i Aarhus, og da skulle jeg møde som vidne. Jeg synes, de var for hårde ved ham, for han var rent ud et sølle pjok, og ham gav de, jeg tror nok det var 14 år. Nu ved jeg godt, det gik ikke så galt, for han blev

jo siden benådet.

Derimod tolken og H..., de blev dømt ved retten i Herning, og ved hvert retsmøde, var jeg med som vidne og for at prøve, at jeg delvis kunne dokumentere, at de havde været med til det.

Til at begynde med nægtede de alt, de havde ingenting været med til.

Den første der gik til bekendelse, det var tolken. Jeg ved ikke, om jeg husker rigtigt, det var vist P... J... han hed. Han gik først til bekendelse, for når det er en tilståelsessag, så får de jo nok så mild en dom, han fik kun 8 år, det var jo helt forkert i forhold til chaufføren. Det var jo noget, vi ikke skulle blande os i, men derfor kunne vi jo godt se det sjove.

H... var den sidste af dem, som blev dømt, han gik aldrig til bekendelse. Men forhørsdommeren sagde, at det vi havde, var så godt underbygget.

Der var både de oplysninger, som jeg havde, og præsten i Sdr. Omme, hvis søn han også var medskyldig i blev taget, og en til nede i Bramminge, der var det også ham, som var skyld i det. Men til sidst fik han sin straf, og det var 8 år, ligesom tolken. Nu blev de jo også siden benådet, for det tjente jo ikke noget formål, at have dem siddende i dansk fængsel.

Jeg var glad for, at man havde held til at hjælpe med til, at den sag blev afsluttet.

Og ham og H..., som havde angivet Johannes, og også de øvrige, at de fik deres straf.

Det var mange gange rene tilfældigheder, jeg var usandsynligt heldig, det var ikke klogskab, det var jo ligesom "Tænk på et tal". Sådan tænker jeg.